

До

Председателя на научното жури,
съгласно Заповед № Р33-4481 от
18.09.2017 г. на Ректора на Плов-
дивския университет „Паисий Хи-
лендарски“ за защитата на дисер-
тационния труд на проф. д-р Георги
Петров Пенчев от Юридическия
факултет на Пловдивския универ-
ситет „Паисий Хилендарски“ за
придобиване на научната степен
„доктор на науките“

РЕЦЕНЗИЯ

**от проф. д-р Мария Гавраилова Славова от Юридически факултет на
Софийския университет „Св. Климент Охридски“**

относно: дисертационния труд за присъждане на научна степен „доктор на науките“, в област на висше образование 3. „Социални, стопански и правни науки“, професионално направление 3.6. „Право“, научната специалност „Административно право и административен процес“, с автор проф. д-р Георги Петров Пенчев от Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“, на тема „Принципи на българското екологично право“

Уважаеми господин председател,

Със Заповед № Р33-4481 от 18.09.2017 г. на Ректора на Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“ (ПУ) съм определена за член на научното жури за провеждане на процедурата за защита на дисертационния труд на тема „Принципи на българското екологично право“ за придобиване на научната степен ‘доктор на науките’ на ПУ, в област на висше образование 3. „Социални, стопански и правни науки“, професионално направление 3.6. „Право“, научната специалност „Административно право и административен процес“, с автор проф. д-р Георги Петров Пенчев от катедра „Теория и история на правото“ към Юридическия факултет (ЮФ) на ПУ. Представям рецензията си на основание на чл. 13, ал. 2 от Закона за развитието на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ), чл. 41, ал. 1 от Правилника за прилагане на Закона за развитието на академичния състав в Република България, приет с ПМС № 202 от 10.09.2010 г. (ППЗРАСРБ) и чл. 47, ал. 1 от

Правилника за развитието на академичния състав на Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“ (ПРАСПУ) от 2011 г.

1. Предмет на рецензиране

В съответствие с правилата на процедурата за придобиване на научната степен ‘доктор на науките’ проф. Г. Пенчев е представил комплект материали на хартиен носител и електронен носител в съответствие с чл. 45, ал. 4 ПРАСПУ, който съдържа:

- молба до Ректора на ПУ за разкриване на процедурата за защита на дисертационен труд от 12.07.2017 г.;
- автобиография в европейски формат от 26.03.2017 г.;
- протокол от заседанието на Катедра „Публичноправни науки” на ЮФ на ПУ от 23.06.2017 г.;
- копие от диплома за образователната и научна степен „доктор” № 19910 от 16.03.1990 г.;
- дисертационен труд „Принципи на българското екологично право”. Пловдив, ПУ-ЮФ, 2017 г., 370 с.;
- автореферат;
- списък на научните публикации по темата на дисертацията от 02.07.2017 г.;
- копия на научните публикации (1 монография и 7 статии);
- декларация за оригиналност и достоверност на приложените документи от 30.06.2017 г.;
- справка за спазване на специфичните изисквания на ЮФ при ПУ от 26.03.2017 г.;
- други материали, удостоверяващи интереси към проблематиката: Общ списък на публикациите и дисертационните трудове на проф. д-р Г. Пенчев и
- декларация за оригиналност на дисертационния труд, като част от текста на труда от 30.06.2017 г.

2. Биографични данни

Дисертантът е бил редовен докторант по правни проблеми на опазване на природната среда в Института за държавата и правото на БАН в периода 1986–1990 г. През 1990 г. успешно защитава дисертация за придобиване на образователната и научна степен „доктор” (тогава – научната степен „кандидат на юридическите науки“) на тема „Имуществена отговорност за замърсяване на водите в НР България“. За периода 1990–1999 г. Г. Пенчев е научен сътрудник в Института за държавата и правото – БАН, където през 1999 г. заема академичната длъжност „доцент“. За периода от 1999 г. до днес е преподавател в ЮФ на ПУ, където в 2009 г. заема академичната длъжност „професор” по научната специалност „Природозащитно право“. Понастоя-

щем проф. Пенчев преподава учебните дисциплини „екологично право: обща част” и „екологично право: специална част“ в ЮФ на ПУ. Автор е на 9 монографии и на повече от 200 студии, статии, научни доклади, рецензии и публикации в печата.

3. Актуалност на темата на дисертацията и целесъобразност на поставените цели и задачи

Актуалността на дисертационния труд, представен за защита, е безспорна, а изследването на темата отразява обществената потребност от научен анализ на материята и препоръки за усъвършестване на управлението и законодателството по въпроса. Актуалността се обуславя от устойчивата тенденция в действащото българско право към изрично формулиране на принципи в устройствените закони, като отражение на принципите на правото на Европейския съюз и на практиката на международните юрисдикции. Наред с това, реформата в законодателството и формите на управление, като и на обективните предпоставки в глобалния свят, налагат преосмисляне на философията на принципите на правото както в общотеоретичен, така и в отрасловоправен аспект. Новите ценности в управлението на обществените отношения се предпоставят от новите обекти на правна регламентация, сред които елементите на околната среда имат определяща роля и дискуссионен характер, което обуславя необходимостта от научната дискусия за принципите на българското екологично право. Така актуалността на изследваните в дисертацията въпроси повишава отговорността на автора за достигнатите изводи в научно изследване.

4. Познаване на проблема

Авторът познава отлично състоянието на предмета на правна регламентация, т. е. законите и подзаконовите актове, които съдържат принципите на българското екологично право и механизмите на тяхната защита в практиката по приложениет им. Проф. Пенчев е отлично запознат и със литературата по екологично право у нас, в европейските държави и в държавите с роля в неговото утвърждаване. Изследването свидетелства за познаване на правните актове на Европейския съюз (ЕС) и международните споразумения по опазване на околната среда, както и за способността на автора критично да анализира и обобщава доктриналните и нормативни постановки. Теоретичните познания на автора са се проявили при анализа на административната и съдебната практика по екологични въпроси и в тази именно симбиоза са кристализирали научните му изводи.

5. Методика на изследването

Избраните от автора методи на изследване са традиционни. Историко-правният и сравнително-правният подход на изследване в достатъчна степен позволяват постигането на поставените цели и реализацията на задачите на дисертационния труд. Наред с традиционните методи се налага и обективният поглед върху изследваната материя, което свидетелства за висока политическа култура и научна смелост за оценка на предмета на изследване.

6. Характеристика и оценка на дисертационния труд

Представеният за защита дисертационен труд „Принципи на българското екологично право“ е в обем от 370 страници и е организиран в увод, три глави, заключение и библиография.

Глава първа е общотеоретична и в нея са анализирани както по-общоприеманите, така и дискуссионните научни тези относно юридическата природа на принципите на правото. Тя представлява своеобразна панорама на становищата, застъпени както в общата теория на правото, така и в отрасловоправната доктрина у нас и в чужбина.

Глава втора е посветена на принципите на екологичното право на ЕС и на международното екологично право с оглед на участието на Република България в многостранните международни договори по опазване на околната среда. Анализирани са изрично прокламираните принципи в разпоредбите на съответните правни актове и международни договори.

В *глава трета* вниманието е насочено към принципите на българското екологично право, изрично уредени в разпоредбите на съответните нормативни актове. Разглеждането на съответната правна уредба е съпроводено с редица авторски предложения *de lege ferenda*.

Дисертационният труд почива върху правно и житейски последователни схеми на изследване, на достоверност на материала и вярност на научните изводи, върху който се градят приносите на дисертационния труд.

7. Приноси и значимост на разработката за науката и практиката

Научните приноси в представения за защита дисертационен труд се основават върху детайлен авторски анализ на проблематиката относно принципите на правото в доктрината, законодателството, правните актове на ЕС, международните договори с участието на Р България и съдебната практика в тази насока, както и върху личните и оригинални възгледи на дисертанта. Могат да бъдат изтъкнати следните по-конкретни научни и практически приноси в изследването:

- извеждане на авторска дефиниция на понятието „принципи на правото” (с. 147);
- обособяване на 9 дискуссионни тези в нашата и чуждестранната правна доктрина относно юридическата природа на принципите на правото (с. 34 - 147), а именно: а) дали принципите на правото са особен вид правни норми; б) дали принципите на правото трябва да бъдат обективирани в писмен вид: само писани или и неписани принципи на правото; в) дали принципите на правото са източник на правото; г) видове принципи на правото; д) численост на изрично формулираните принципи на правото; е) трайност на принципите на правото; ж) дали принципите на правото могат да бъдат уредени и в подзаконовите нормативни актове; з) дали основните права и задължения на гражданите са принципи на правото; и) дали съществува конкуренция, колизия или йерархия между принципите на правото, съчетано с личното му становище по така очертаните от него дискуссионни тези;
- оригинално авторско становище относно разликата между принципите на правото и обикновените правни норми (с. 79);
- детайлен анализ, съчетан с предложения *de lege ferenda* на принципите, залегнали в първичното и вторичното европейско екологично право и в международните многостранни договори с участието на Р България (глава II);
- сполучлив анализ на „общите (общоотрасловите)“ принципи на българското екологично право по смисъла на чл. 3 от Закона за опазване на околната среда от 2002 г. (с. 292 - 308), съчетан с предложение *de lege ferenda* за нова редакция на тази разпоредба;
- много добър авторски анализ на разпоредбите, съдържащи принципи съответно на Закона за управление на отпадъците от 2012 г., Закона за водите от 1999 г., Закона за лова и опазване на дивеча от 2000 г., Закона за почвите от 2007 г. и Закона за горите от 2011 г., съчетан с предложения *de lege ferenda* за нова редакция на съответните разпоредби в тези закони (глава III);
- анализ на практиката на Върховния административен съд с препоръки за уеднаквяването ѝ (с. 27 – 30 и с. 102).

Приносите на изследването водят до обогатяване на съществуващите знания по въпроси и имат не само теоретично, но и научно-приложно значение за усъвършенстването на българското екологично законодателство, правната уредба на европейско и международно равнище и практиката по приложението им.

8. Преценка на публикациите по дисертационния труд

Дисертантът е приложил една монография - „Принципи на българското екологично право”, Фондация „Граждани на Новата епоха”, С., 2017, 350 с. - и седем статии, свързани с темата на дисертационния труд. Тези публикации пълноценно отразяват съдържанието и резултатите на дисертационния труд. Същевременно библиографията на дисертационния труд съдържа общо 380 информационни ресурси, от които 303 на кирилица, 63 на английски, френски, немски, испански и италиански езици и 14 от Интернет сайтове. Направени са 916 бележки под линия. Количественият и качественият критерий са удовлетворени.

9. Лично участие на автора

Дисертационният труд „Принципи на българското екологично право“ и включително резултатите от него са продукт и заслуга на дисертанта – проф. д-р Георги Пенчев.

10. Автореферат

Авторефератът на дисертационния труд отразява изискванията за обем, структура и съдържание на процедурата.

11. Критични забележки и препоръки

Изследването би повишило стойността си с един бъдещ анализ на пренебрегването на принципи на екологичното право от господстващи световни сили и евентуалните последици от подобно поведение, както и възможната правна реакция срещу него. Авторът би могъл да обмисли възможността за второ издание на монографията си, което да отразява новостите в правната теория, съдебната практиката и законодателството поради голямата динамика в развитието им в разглежданата област.

12. Лични впечатления

Личните ми впечатления от проф. д-р Георги Пенчев са много добри. С дългогодишната си научна и преподавателска дейност той се оформи като един от водещите специалисти у нас в областта на правната защита на околната среда.

13. Препоръки за бъдещо използване на дисертационните приноси и резултати

Предложенията de lege ferenda на дисертанта несъмнено ще подпомогнат усъвършенстването на екологичното законодателство и развитието на съдебната практика в тази област. Същевременно неговите становища ще допринесат за по-нататъшното развитие на научната дискусия по въпроса за бъдещето на планетата и средата, която ни е околна.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Дисертационният труд „Принципи на българското екологично право“ съдържа значими научни и приложни резултати, които представляват оригинален принос в науката и отговарят на всички изисквания на ЗРАСРБ, ППЗРАСРБ и ПРАСПУ. Представените материали и дисертационни резултати напълно съответстват и на специфичните изисквания на ЮФ-ПУ от 2011 г., приети във връзка с ППЗРАСРБ. Дисертационният труд показва, че дисертантът - проф. д-р Георги Пенчев - притежава задълбочени теоретични знания и професионални умения по научната специалност „Административно право и административен процес“ като демонстрира качества и умения за провеждане на изследвания с получаване на оригинални и значими научни приноси.

С оглед на изложеното, давам своята положителна оценка за проведеното изследване, представено от рецензираните по-горе дисертационен труд, автореферат, постигнати резултати и приноси и предлагам на Научното жури, сформирано със Заповед № Р33-4481 от 18.09.2017 г. на Ректора на ПУ, на основание чл. 13, ал. 3 от ЗРАСРБ, чл. 42, ал. 2 от ППЗРАСРБ и чл. 48, ал. 2 от ПРАСПУ, да присъди научната степен „доктор на науките“ на проф. д-р Георги Петров Пенчев по област на висше образование 3. „Социални, стопански и правни науки“, професионално направление 3.6. „Право“, научната специалност „Административно право и административен процес“.

София, 24.10.2017 г.

Рецензент: /п/

(Проф. д-р Мария Славова)